

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Emmen

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

16 december 2010 / rapportnummer 2487-63

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Emmen wil voor haar buitengebied een nieuw bestemmingsplan vaststellen. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.¹-(beoordelings)plichtige activiteiten wordt een plan-m.e.r. procedure doorlopen. De gemeenteraad van Emmen is daarin het bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')² beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, met duidelijk omschreven ambities, die kan dienen als toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven;
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie en (de totstandkoming van) alternatieven;
- de 'milieugebruiksruimte' in het gebied, die mede bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen, verstoring), geluid en geur;
- de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden, met name het Natura 2000-gebied Bargerveen;
- de positieve of negatieve effecten van het plan en de alternatieven op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.³

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

---

¹ Milieueffectrapportage

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond, uitgangspunten en doel

Het bestemmingsplan buitengebied moet 77 geldende bestemmingsplannen gaan vervangen en richt zich op het ruimtelijk mogelijk maken van initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit van het landelijk gebied. De visie op en uitgangspunten voor het bestemmingsplan buitengebied zijn in 2009 door de gemeenteraad van Emmen vastgesteld in een Nota van uitgangspunten.⁴ Beschrijf in het MER de uitgangspunten van de nota en concretiseer deze naar de visie op, ambitie voor en doelstelling van het bestemmingsplan.

Eén van de uitgangspunten in het bestemmingsplan is zorgen voor bescherming en versterking van ecologische waarden. De Commissie adviseert in het MER de betekenis hiervan voor Natura 2000-gebieden, met name het Bargerveen, in de context van het bestemmingsplan uit te werken. Geef hiervoor in het MER aan:

- hoe het (toekomstige) beheerplan Bargerveen en het bestemmingsplan elkaar beïnvloeden en op elkaar worden afgestemd;
- de rol die de gemeente speelt bij de ontwikkeling van het beheerplan en het behalen van de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Bargerveen (bijvoorbeeld door bij te dragen aan de maatregelen in het (toekomstige) beheerplan).

2.2 Beleidskader

2.2.1 Algemeen

De bovenlokale context, zoals het beleid en de regelgeving van provincie en Rijk en ontwikkelingen hierin, vormt deels het kader voor het bestemmingsplan. In de vastgestelde Nota van uitgangspunten⁵ wordt uitgebreid aandacht aan het beleidskader besteed. Neem op basis van de Nota van uitgangspunten in het MER een overzicht op van de relevante kaders. Benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die voortkomen uit dit beleidskader. Ga verder in op het relevante beleidskader dat voortkomt uit:

- het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen;
- de ontwerp aanwijzingsbesluiten en de (concept) Natura 2000-beheerplannen, waaronder in ieder geval die voor het Bargerveen;
- de AMvB Ruimte;
- de ecologische hoofdstructuur en de ecologische verbindingzones;
- de provinciale omgevingsvisie Drenthe;

---

⁴ Een vitale toekomst voor het buitengebied, Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan buitengebied Emmen, Deel 1 Visie en Uitgangspunten, februari 2009.

⁵ Een vitale toekomst voor het buitengebied, Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan buitengebied Emmen, Deel 1 Visie en Uitgangspunten, paragraaf 3.2 bestaand, actueel beleid en Deel 2 Onderbouwing, sectorale analyse, februari 2009.

- de (ontwerp) verordening ruimtelijk omgevingsbeleid provincie Drenthe;⁶
- de provinciale aanwijzing 'zeer kwetsbare gebieden' in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (WAV).

2.2.2 Gemeentelijk beleid

Ga in op de rol die de gemeente speelt bij het faciliteren van een milieuhygiënisch gezonde veehouderijsector. Maak hiervoor in het MER inzichtelijk welke maatregelen met gemeentelijk beleid mogelijk zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen, saneren van niet gebruikte milieuvergunningen en herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties. Geef aan welke eisen de gemeente stelt aan de inrichting van nieuwe bedrijfslocaties en de maatvoering en vormgeving van bedrijfsgebouwen.

Ga verder in op het lokale beleidskader dat voortkomt uit:

- de Welstandsnota;⁷
- de herziening van het Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan;
- de Ruimtelijke Waardenkaart.

2.2.3 Ontwikkelingen beleidskader stikstofdepositie

Momenteel wordt gewerkt aan een Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS). Op 1 juli 2010 is het voorlopige programma stikstof gepubliceerd waarin op hoofdlijnen richting wordt gegeven aan de economische ontwikkelruimte binnen het (op termijn) realiseren van de natuurdoelen van Natura 2000. Per Natura 2000-gebied worden de afspraken uit de PAS verder uitgewerkt in een beheerplan. Vanwege de mogelijke gevolgen voor het bestemmingsplan adviseert de Commissie de ontwikkelingen bij te houden en voor zover mogelijk hierop te anticiperen.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Emmen gaat het kader vormen voor een aantal m.e.r.-(beoordeling)plichtige activiteiten. In de notitie R&D worden de uitbreidingsmogelijkheden van de landbouw en biovergisting genoemd. Daarnaast geeft de notitie R&D aan dat significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Het is daarom noodzakelijk het plan te toetsen aan de wettelijke kaders van de Natuurbeschermingswet in het MER in de vorm van een Passende beoordeling.

---

⁶ Bijvoorbeeld: artikel 3.7.2 en 3.7.3 met betrekking tot (voorwaarden voor) maximaal bouwblok.

⁷ De Welstandsnota juli 2004 en de vastgestelde wijzigingen hierop, of de nieuwe Welstandsnota die naar verwachting in december 2010 is vastgesteld.

3.1.1 Onderdelen bestemmingsplan

Beschrijf in het MER hoeveel ruimte het bestemmingsplan, inclusief wijzigingsbevoegdheid, (maximaal) biedt voor onder andere:

- intensieve veehouderijen;
- grondgebonden agrarische bedrijven, waaronder bollenteelt;
- biovergisting, mestverwerking en -bewerking;
- toerisme en (verblijfs)recreatie;
- natuurontwikkeling;
- bodemenergie (geothermische energie en warmte-koude opslag).

Omschrijf voor biovergistingsinstallaties bij agrarische bedrijven in het MER:

- wat onder grootschalige en kleinschalige installaties wordt verstaan;
- de voorwaarden voor realisatie binnen het bestemmingsplan van zowel grootschalige als kleinschalige biovergistingsinstallaties.

Indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties, beschrijf dan mitigerende maatregelen.

3.2 Referentiesituatie

Geef als referentie voor de te verwachten milieueffecten in het MER een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten toestand als gevolg van de autonome ontwikkeling⁸. Maak daarbij een inschatting van de betrouwbaarheid van de gebruikte gegevens. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nog niet (geheel) gerealiseerde activiteiten waarover reeds is besloten, zoals de vergunde (glas)tuinbouw of de herontwikkeling van de oliewinlocatie Schoonebeek.

Geef verder in het MER aan welke redelijkerwijs te voorziene ontwikkelingen spelen in het buitengebied, voor zover daarvan belangrijke milieueffecten te verwachten zijn, zoals de verdere ontwikkeling van (glas)tuinbouwgebieden en de ontwikkeling van het Wild Life Resort. Maak voor zover ontwikkelingen onzeker zijn gebruik van expert judgement, scenario- of gevoeligheidsanalyses.

Beschrijf bij de referentiesituatie in ieder geval:

- de (autonome ontwikkeling van) emissie van verzurende/vermestende stoffen en de hieruit voortvloeiende depositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur⁹:
  - in het plangebied zelf;
  - afkomstig van buiten het plangebied (de achtergronddepositie);

---

⁸ De toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat het plan of één van de alternatieven wordt gerealiseerd.

⁹ Geef hierbij ook inzicht in de totale depositie op kwetsbare natuur.

- een beschrijving van de ontwikkelingen in:
  - de intensieve veehouderij in en rond het plangebied als gevolg van het Besluit huisvesting, het Actieplan Ammoniak Veehouderij en het aflopen van de overgangstermijn van het Varkensbesluit (1 januari 2013);
  - de grondgebonden veehouderij in en rond het plangebied¹⁰. Ga hierbij ook in op de verwachte ontwikkeling van de landschappelijk karakteristieke kleine bedrijven (veelal als, of met, nevenberoep);
- een realistisch worst case scenario voor de emissie van verzurende en vermestende stoffen, geuremissie en effecten op landschap en cultuurhistorie, op basis van de autonome ontwikkeling;
- de recreatieontwikkeling en -verspreiding in het gebied.

3.3 Milieugebruiksruimte en alternatieven

3.3.1 Milieugebruiksruimte

In de notitie R&D wordt ingegaan op verschillende scenario's voor de ontwikkeling van zowel de grondgebonden als de intensieve veehouderij. Door de ligging nabij kwetsbare, beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, waaronder Bargerveen, Ecologische Hoofdstructuur) is de ontwikkelruimte voor veehouderijen (en mogelijk ook voor andere functies) binnen de gemeente beperkt.¹¹ Het is daarom van belang om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor het plan in beeld te brengen.

Voor het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de activiteiten die met het bestemmingsplan binnen de wettelijke- en beleidskaders mogelijk worden gemaakt, raadt de Commissie aan de milieugebruiksruimte te bepalen aan de hand van de volgende systematiek:

- 1) Geef de omvang aan van de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting. Dit wordt bepaald door de wet- en regelgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid en door de heersende milieubelasting. Ga ook in op relevant provinciaal en landelijk beleid dat in ontwikkeling is.
- 2) Breng de behoefte aan beëindiging, hervestiging, uitbreiding en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten zoals intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten in beeld.
- 3) Bepaal aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van de emissie van stikstofverbindingen, geur en fijn stof als de beëindigingen, uitbreidingen of vestigingen gerealiseerd zouden worden.
- 4) Geef aan welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in milieubelasting.

¹⁰ Deze is mede bepalend voor de ontwikkelingsruimte voor andere functies (zoals intensieve veehouderij).

¹¹ Veel habitattypen in natuurgebieden zijn gevoelig voor stikstofdepositie. De actuele depositie laat vaak een overschrijding van de kritische depositiewaarde zien. Dit maakt maatregelen om de stikstofdepositie te verlagen noodzakelijk en beperkt de ontwikkelingsruimte van depositie veroorzakende activiteiten, zoals (intensieve) veehouderij.

- 5) Wanneer blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke maatregelen genomen kunnen worden om binnen de gebruiksruimte te blijven of, als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

De milieugebruiksruimte is ook van belang voor toekomstige bestemmingsplanuitwerkingen. Nieuwe ontwikkelingen kunnen dan individueel getoetst worden aan de voor dit bestemmingsplan reeds in beeld gebrachte milieugebruiksruimte. Besteed bij het bepalen van de milieugebruiksruimte in ieder geval aandacht aan:

- vermestende en verzurende stoffen, niet alleen vanuit de intensieve veehouderij, maar ook vanuit de rundveehouderij en de mestverwerking en -bewerking;
- verstoringgevoeligheid van kwetsbare natuur;
- de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden;
- de randvoorwaarden door geur- of geluidsgevoelige objecten.

3.3.2 Alternatieven

De notitie R&D geeft aan dat is gekozen de ontwikkelruimte binnen het bestemmingsplan te koppelen aan het landschapstype. Er worden drie landschapstypen onderscheiden:

- het esdorpenlandschap;
- het gebied met grootschalige veenontginningen;
- het gebied met randveenontginningen bij Schoonebeek en Roswinkel.

Onderbouw in het MER deze keuze en geef aan hoe deze indeling zich verhoudt tot twee andere in de Nota van uitgangspunten¹² genoemde indelingen (op basis van het provinciaal omgevingsbeleid en het gemeentelijk landbouwbeleid).

Geef in het MER:

- de begrenzing van de landschapstypen;
- per landschapstype de beoordelingscriteria waarop het voornemen en de alternatieven getoetst gaan worden.

De Commissie adviseert om, gekoppeld aan de indeling in landschapstypen en de sturingsmogelijkheden die het bestemmingsplan op basis van deze indeling biedt, alternatieven te ontwikkelen. Geef in het MER duidelijk aan welke alternatieven zijn uitgewerkt en onderbouw de keuze voor deze alternatieven. Belangrijk is dat alternatieven realistisch zijn en onderscheidend op milieueffecten. Hierbij kan worden gedacht aan extensiveringen en intensiveringen die onderscheidend zijn naar:

- behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden;
- behoud en ontwikkeling van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

In de notitie R&D wordt een aanzet gegeven voor het uitwerken van inrichting- en locatiealternatieven. De Commissie adviseert:

---

¹² Deel 2, onderbouwing. Paragraaf C2.2 beleid landbouw, pag. 15 e.v.

- voor de locatiealternatieven een uitwerking te maken van de mogelijkheden om met het ruimtelijk beleid (bestemmingswijzigingen, hervestiging) kwetsbare gebieden maximaal te ontzien;
- specifiek voor de zone rond het Bargerveen vooruitlopend op het te ontwikkelen Natura 2000-beheerplan een variant uit te werken die inzet op het maximaal terugdringen en voorkomen van verdroging, vermesting en verzuring.

Om het plan te kunnen toetsen dient het MER alle relevante milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt.¹³ Dit reikt verder dan het in de notitie R&D genoemde realistisch maximale of maximale groei scenario.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Beschrijf en motiveer daarom per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten ook cumulatief in beeld.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij de depositie van verzurende en vermestende stoffen ten gevolge van landbouw, industrie en verkeer, geurhinder en recreatiedruk op kwetsbare natuur) de effecten kwantitatief. Geef indien relevant bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

4.2 Natuur

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het plan kan hebben voor de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status (zie 'gebiedsbescherming' en 'soortenbescherming') ook andere waardevolle natuur voorkomt in of in de nabijheid van het plangebied. Geef aan of het plan naast de natuureffecten door verzurende en vermestende emissies nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

4.2.1 Gebiedsbescherming

Algemeen

In het MER moet aangegeven worden waar voor vermesting en verzuring gevoelige gebieden liggen ten opzichte van het plangebied. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan

---

¹³ Inclusief mogelijke ontheffingen, vrijstellingen en functiewijzigingen op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

welke beschermde status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied, zeer kwetsbare gebieden aangewezen op grond van de WAV, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of beschermd natuurmonument). Ga hierbij ook in op de beschermde status van gebieden in Duitsland. Beschrijf per gebied:

- de huidige staat van instandhouding;
- of in de huidige staat van instandhouding wordt voldaan aan de instandhoudingsdoelen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof;
- de heersende achtergrondconcentratie van verzurende en vermestende stoffen;
- de effecten (deposities) die optreden op de verschillende gebieden als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de effecten van andere toekomstige, zekere ontwikkelingen;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur.

Geef daarbij aan:

- op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname;
- welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden;
- hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland.

Natura 2000-gebied Bargerveen

De Commissie adviseert in het MER specifiek in te gaan op de kansen en bedreigingen voor het Natura 2000-gebied Bargerveen. Besteed hierbij aandacht aan de relevantie van het bestemmingsplan voor de staat van instandhouding van en het oplossen van knelpunten voor het Natura 2000-gebied Bargerveen. Ga hierbij met name in op vernattingsmaatregelen binnen en buiten het natuurgebied en natuurontwikkeling in de randzones, gericht op verbetering van de waterhuishouding.

Passende beoordeling/referentie Natura 2000-gebieden

Het referentiekader voor de Passende beoordeling wordt gevormd door de instandhoudingsdoelen voor de habitats en soorten waarvoor het beschermde gebied is aangewezen. In de Passende beoordeling moet worden onderzocht of de effecten van de alternatieven in cumulatie met de effecten van andere plannen en projecten leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁴ met succes wordt doorlopen.

Voor het bepalen van eventuele effecten van de alternatieven op Natura 2000-gebieden¹⁵ is het van belang deze alternatieven te vergelijken met de feitelijke toestand van het milieu in

---

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Dit geldt voor zowel Natura 2000-gebieden in Nederland als in Duitsland.

het studiegebied (huidige situatie). Geef aan in hoeverre deze afwijkt van de vergunde¹⁶ situatie.¹⁷

De Passende beoordeling moet herkenbaar worden opgenomen in het plan-MER.

Provinciale Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Bepaal voor de (P)EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Betrek daarbij ook de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond de WAV. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader.¹⁸ Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden. Geef ook aan welke positieve effecten te verwachten zijn bij realisatie van de EHS.

4.2.2 Soortenbescherming¹⁹

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²⁰ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten.²¹ Zo kunnen bij aantasting van landschapselementen of bij vervanging van agrarische gebouwen geschikte plekken voor amfibieën en vleermuizen verdwijnen of verminderen. Bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats.²² Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevol-

---

¹⁶ Op grond van de Wet milieubeheer (Wm) of de Wabo.

¹⁷ Een referentie op basis van het vergunningenbestand kan over het algemeen niet worden gebruikt omdat het feitelijke gebruik van vergunningen veelal lager ligt. Indien op bedrijfsniveau alleen vergunninggegevens beschikbaar zijn, maak dan een inschatting op basis van de in de notitie R&D (paragraaf 3.2.1., tabel 3) genoemde omvang van de veehouderij.

¹⁸ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, passend binnen de Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

¹⁹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen. Deze informatie zal binnenkort zijn overgezet naar www.rijksoverheid.nl.

²⁰ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels. Houd er rekening mee dat de nesten van vijftien vogelsoorten (met name roofvogels en uilen) jaarrond beschermd zijn waardoor een ontheffingsverplichting aan de orde kan zijn.

²¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

²² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

gen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit). Breng hierbij een verband aan met de doelstellingen die voortkomen uit het gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) en de Kaderrichtlijn Water. Geef hierbij in het bijzonder aandacht aan het Natura 2000-gebied Bargerveen (zie ook paragraaf 4.2.1).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.4 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Omschrijf de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden. Maak hiervoor gebruik van de landschapsanalyse die in het kader van de actualisering van het bestemmingsplan is opgesteld.²³ Geef een waardering van deze karakteristieke elementen en geef aan welke gevolgen het plan op deze waarden heeft. Ga in op mogelijke mitigerende maatregelen. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van waarden met behulp van kaartmateriaal.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. Bespreek ook de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen van het plan voor deze samenhang. Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing van bouwmogelijkheden om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen. Ga daarbij in op:

- de negatieve effecten op bestaande landschappen (en hoe deze effecten te mitigeren)²⁴, zoals de aantasting van bestaande houtwallen door nieuwe bouwblokken;
- de kansen om landschapskwaliteiten te verhogen of nieuwe toe te voegen;²⁵
- de landschappelijke en stedenbouwkundige afwegingen die ten grondslag zullen liggen aan het beoordelen van serrestallen.²⁶

Ga specifiek in op de cultuurhistorische waarden van de essen in relatie tot de esdorpen, met name de nog zeer gave Emmer es. De essen zijn buitengewoon kwetsbaar voor ruimtelijke dynamiek en hebben nauwelijks een beschermde status. Geef met name aandacht aan de bijdrage van kleine landbouwbedrijven aan de authenticiteit in relatie tot mogelijke bedrijfs-uitbreidingen en -intensiveringen.

---

²³ Buitengebied Emmen, De Gemeente Emmen in het perspectief van het landschap, H H v B, september 2010.

²⁴ Als voorbeeld voor het eerste kunnen aandachtspunten zijn voor de bepaling van effecten: omvang, hoogte, geleding en oriëntatie van gebouwen en een passend gebruik van (nieuwe) landschapselementen als bosjes, singels en wallen om grootschalige bebouwing in te passen in het bestaande landschap.

²⁵ Bijvoorbeeld gebruik makend van bestaande en/of nieuwe landschapselementen (beplante zandwegen, waterlopen, bosjes en singels etc.) kan een nieuw groen raamwerk worden gemaakt (mede t.b.v. recreanten en bewoners) waarbinnen de nieuwe ontwikkelingen (gebouwen, verkeer) kunnen worden ingepast. Een beeldkwaliteitplan kan hierbij behulpzaam zijn.

²⁶ In de Ontwerp beleidsnotitie serrestallen (november 2009) staat dat in het bestemmingsplan buitengebied beleid voor serrestallen wordt opgenomen.

Daarnaast is het van belang dat landschapseffecten en wijze van inpassing van nieuwe bebouwing en verkeersroutes op een inzichtelijke wijze gevisualiseerd worden.

4.5 Leefomgeving

Beschrijf in het MER de effecten op de leefomgeving door het plan.

4.5.1 Geur

Bepaal de (cumulatie van) geurhinder. Geef voor het voorkeursalternatief aan welke milieugebruiksruimte voor geurhinder aanwezig is voor de verschillende gebieden. Maak daarbij, indien relevant, gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus.

Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij.

4.5.2 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM_{10} en $PM_{2,5}$)²⁷ en NO_2 te beschrijven, ook onder de grenswaarden.²⁸ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten²⁹ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.³⁰ Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

4.5.3 Verkeer

Geef de mogelijke effecten van het plan op de verkeersveiligheid op smalle buitenwegen als gevolg van meer bewoning, landbouw- en eventueel recreatieverkeer.

4.5.4 Geluid

Maak inzichtelijk in hoeverre de alternatieven kunnen leiden tot toename van geluid. Ga in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid.

---

²⁷ Momenteel is in de beschikbare literatuur nog maar weinig bekend over het precieze aandeel van $PM_{2,5}$ in PM_{10} . Op dit moment de rekenmethoden voor $PM_{2,5}$ nog niet opgenomen in de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit, indien deze regeling ten tijde van het plan-MER niet beschikbaar is, beredeneer of bereken de concentraties $PM_{2,5}$ dan op basis van de dan best beschikbare rekenmodellen. De Commissie adviseert de nieuwe kennisontwikkelingen hieromtrent nauwlettend te volgen

²⁸ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

²⁹ Gebruik klassenbreedtes van $1,0 \mu g/m^3$ of minder, indien breedtes van $1,0 \mu g/m^3$ onvoldoende onderscheiden.

³⁰ Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

4.5.5 Gezondheid

Ga in op de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke effecten van de alternatieven hierop. Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen³¹, zoals o.a. MRSA³², en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.³³

Een consortium³⁴ in opdracht van het Ministerie van VWS is bezig met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen en contact op te nemen met de lokale GGD voor nadere informatie en de meest recente informatie in het MER op te nemen.

5. Monitoring, beeldmateriaal en overige aspecten

5.1.1 Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven (of bijvoorbeeld voldoende afname van depositie wordt bereikt) en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

5.1.2 Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de recreatie- en veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

---

³¹ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

³² Infectie veroorzaakt door de Meticilline (antibioticum)-resistente Staphylococcus aureus bacterie.

³³ Maak hierbij gebruik van het RIVM briefrapportnr. 21 501 1002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

³⁴ Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

5.1.3 Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in kennis' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Emmen

Besluit: Vaststellen bestemmingsplan buitengebied

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorieën C 14 en D 18.2

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Zuidervelder van: 5 oktober 2010

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: woensdag 6 oktober 2010

tot woensdag 17 november 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: donderdag 7 oktober 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 16 december 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

Dhr. drs. R. During

Mevr. drs. Y.J. van Manen

Dhr. ing. R.H. Schokker

Dhr. drs. L.H.J. Verheijen

Dhr. D. Spel

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Emmen, 24 september 2010;
- Een vitale toekomst voor het buitengebied, Toelichting bij de regels en kaarten van het Concept-Ontwerp Bestemmingsplan buitengebied Emmen 2010, oktober 2010;

- Buitengebied Emmen, De Gemeente Emmen in het perspectief van het landschap, Concept analyse in het kader van het bestemmingsplan buitengebied, september 2010;
- Een vitale toekomst voor het buitengebied, Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan buitengebied Emmen, Deel 1 Visie en Uitgangspunten, februari 2009;
- Een vitale toekomst voor het buitengebied, Nota van Uitgangspunten Bestemmingsplan buitengebied Emmen, Deel 2, Onderbouwing, februari 2009;
- Omgevingsvisie Drenthe, provincie Drenthe, juni 2010;
- De gemeente Emmen in het perspectief van het landschap, H H v B, september 2010.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. H. en R. Beukers, Schoonebeek
2. J.P. Hospers, Zwartemeer
3. Fam. Koot, Emmer-Compasuum
4. T.J. Schmitz, Emmer-Compasuum
5. L.H. Herbers, Nieuw-Schoonebeek
6. M.T.S. van Boven, Erica
7. W. Berends, Zwartemeer
8. Vereniging Plaastelijk Belang Oranjedorp, Oranjedorp
9. Cumela advies, namens Bedrijf Loon en grondverzetsbedrijf, Nieuw-Schoonebeek
10. Cumela advies, namens P.B.G. Wolken, Nieuw-Schoonebeek
11. R.C. Munneke, Emmer-Compasuum
12. M. v. Mensvoort, Emmer-Compasuum
13. Bout Overes advocaten, namens Zand en Exploitatiemaatschappij Emmen B.V. en Onroerendgoed en Exploitatiemaatschappij Emmen B.V., Emmen
14. Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur, Hillegom
15. J. Deuring, Nieuw Weerdinge
16. dhr. mevr. Evers, Nieuw Weerdinge
17. P. Hampsink, Emmer-Compasuum
18. KDE Energy bv, Slochteren
19. J.H. en E.J. Striper, Weiteveen en M.H.M. Striper -Blaauwgeers, Nieuw-Schoonebeek
20. A. Timmerman, Nieuw-Weerdinge
21. W. Trip, Nieuw-Weerdinge
22. Van Westreenen inzake Mts Harmes Pluimveehouderij, Klazienaveen
23. J. van de Berg, Emmer-Compasuum
24. Buro W9 namens F.J.G. Steffens, Nieuw-Schoonebeek
25. W. Beulink, Nieuw-Weerdinge
26. Buro W9 namens Bouwbedrijf Herbers, Nieuw-Schoonebeek
27. Fam. Brinke, Klazienaveen
28. Buro W9 namens A.H. Grooten B.V., Nieuw-Schoonebeek
29. Buro W9 namens L.H. Herbers, Nieuw-Schoonebeek
30. A. Hospers namens Mts Hospers-Prins, Zwartemeer
31. LTO Noord, Drachten
32. VROM Inspectie, Groningen
33. Natuur en milieu federatie Drenthe, Assen
34. Poliander Advies namens de Maatschap Striper, Nieuw-Schoonebeek
35. N. en E. Savijne, Erica
36. Thermen en Beautycentrum, Schoonebeek
37. Mts BJ en BD Wilms, Schoonebeek
38. Fam. H.G.A. de Wildt, Roswinkel
39. A.J. Bom, Emmer-Compasuum
40. A.B. Klaassen, Schoonebeek
41. N.B. Lohues, Klazienaveen
42. LTO Noord, Nieuw-Weerdinge
43. J. Lubberman, Erica
44. A. Mak, 't Zand N-H

45. Mts Schulte de Bruin, Erica
46. Fernhout Lelies BV, Smilde
47. Mts H. en J. Sikken, Nieuw-Weerdinge
48. G. te Velde, Klazienaveen
49. O. te Velde, Klazienaveen
50. V. Pol, Veenoord
51. Gasunie, Groningen
52. Buro W9 namens E. Elzing, Schoonebeek
53. Mts A. en R.H.B. Bruins, Ter Apel
54. B. Wopereis, Emmer-Compasuum
55. H. Bril, Veenoord

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport
Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Emmen

De gemeente Emmen wil voor haar buitengebied een nieuw bestemmingsplan vaststellen. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten wordt een plan-m.e.r. procedure doorlopen. De gemeenteraad van Emmen is daarin het bevoegd gezag.

ISBN: 978-90-421-3183-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl

